

Kerncijfers politie bij het eerste Halfjaarbericht 2022

Hoe ontwikkelt de Nederlandse politie zich en welke trends zijn daarin te zien? Onderstaande kerncijfers over de politie geven daar meer inzicht in. Achtereenvolgens komen de thema's 'Politie en de samenleving', 'De toerusting van de politieorganisatie' en 'De ontwikkeling van de taakuitvoering en het werkaanbod' aan de orde. Dit overzicht verschijnt twee keer per jaar en wordt aan het 'Halfjaarbericht politie' toegevoegd.

In verband met de oprichting van de Nationale Politie in 2013 is dat jaar, zoveel mogelijk, als startpunt genomen. De grafieken zijn gebaseerd op de meest recente cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), maar ook op jaarverantwoordingen en begrotingen van het ministerie van Justitie en Veiligheid en van de politie.

Politie en de samenleving

Slachtofferschap

Er is sprake van een dalende trend van misdrijven. Logischerwijs neemt ook het aantal Nederlanders af dat in de Veiligheidsmonitor aangefeelt slachtoffer te zijn geweest van een gewelds- vermogens- of vandalismedelict. In 2021 geeft 17,1 procent van de Nederlanders aan slachtoffer te zijn geweest van één of meerdere gewelds-, vermogens- of vandalismedelicten. Dit is een daling ten opzichte van het percentage in 2019.

Bij cybercrimedelicten is juist een aantal jaar een stijging waarneembaar: in 2021 geeft 16,9 procent van de Nederlanders aan slachtoffer te zijn geweest. Online oplichting en fraude komt het meest voor, gevolgd door hacken, online bedreiging en intimidatie.

Slachtoffer van traditionele criminaliteit
 30,1% 26,9% 23,2% 20,9% 17,1%
 2013 2015 2017 2019 2021*

Slachtoffer van cybercrime
 16,9%
 2021*

Bron: Veiligheidsmonitor

Onveiligheidsgevoel

De afgelopen jaren is het percentage van mensen dat aangefeelt zich wel eens onveilig te voelen in de buurt afgenomen. In 2021 is dit percentage vergelijkbaar met het percentage van 2019.

Voelt zich **wel eens** onveilig in eigen buurt

17,8% 17,1% 15,6% 13,7% 13,9%
 2013 2015 2017 2019 2021*

* De vragenlijst van de Veiligheidsmonitor 2021 is vernieuwd. Om de cijfers van 2021 te kunnen vergelijken met voorgaande jaren zijn (waar mogelijk) de cijfers van 2013 t/m 2019 omgerekend zoals door het CBS aangegeven.

Bron: Veiligheidsmonitor

Geweld Door Politieambtenaren (GDPA)

In 0,12% van de incidenten werd geweld door politieambtenaren toegepast

Ieder politieoptreden is erop gericht om situaties te de-escaleren. Het gebruik van geweld vormt voor de politie het laatste redmiddel. Door de aard van het politiewerk doen er zich altijd situaties voor waarin de politie genoodzaakt is geweld toe te passen.

In 2021 was de politie bij 18.477 incidenten genoodzaakt om geweld in te zetten. In 0,12% van alle incidenten waarbij de politie is ingezet, werd geweld door politieambtenaren toegepast.

55% van de geweldstoepassingen betreft fysiek geweld

De meest toegepaste vorm van geweld is fysiek geweld (55%) dat onder meer bestaat uit het toepassen van controletechnieken, duwen en trekken. Als met fysiek geweld het beoogde doel niet kan worden bereikt kunnen er ook geweldsmiddelen worden ingezet, waaronder het vuurwapen (8%), pepperspray (4%) en de uitschuifbare wapenstok (3%).

Bron: politie.nl

Geweld Tegen Politieambtenaren (GTPA)

In 2021 is het aantal geweldsincidenten tegen politieambtenaren toegenomen met 3% ten opzichte van het aantal incidenten in 2020.

9.598 10.781 10.624 12.543 12.940
 registraties in 2017 registraties in 2018 registraties in 2019 registraties in 2020 registraties in 2021*

*Als gevolg van registratie kunnen cijfers na het verstrijken van het jaar nog wijzigen.

Drie meestvoorkomende geweldsincidenten (2021)

In 2021 betrof bijna driekwart (74%) van de aanleidsingsincidenten belediging, wederspansigheid en woordelijke bedreiging.

Belediging: 5.858
 Wederspansigheid*: 2.694
 Bedreiging woordelijk: 1.043

*Werspansigheid: dit is gewelddadig verzet tegen een politieambtenaar, bijvoorbeeld tijdens een aanhouding

Bron: politie.nl

Contact met de politie

Het aantal Nederlanders dat contact heeft met de politie in de eigen gemeente neemt af. In 2021 is de tevredenheid over het laatste contact afgenomen ten opzichte van 2019. Het gaat bij deze contacten bijvoorbeeld om een melding van aangifte van een delict, een bekeuring of waarschuwing, of een praatje met een agent op straat.

Tevredenheid contact met politie in eigen gemeente

2019: 69,4%
 2017: 65,0%
 2015: 63,8%
 2021: 66,8%
 2020: 61,3%

Bron: Veiligheidsmonitor

Tevredenheid over het functioneren van de politie in de eigen buurt

De tevredenheid over het functioneren van de politie in de eigen buurt was in de afgelopen jaren toegenomen en is in 2021 gedaald.

34,7% 35,7% 37,2% 38,4% 36,8%
 2013 2015 2017 2019 2021*

In de Veiligheidsmonitor is aan alle respondenten gevraagd hoe tevreden of ontevreden ze zijn over het functioneren van de politie in de buurt. In 2021 is ruim een op de drie (37 procent) (zeer) tevreden, 8 procent is (zeer) ontevreden, 28 procent is niet tevreden en niet ontevreden. Nog eens 28 procent geeft aan dit niet te kunnen beoordelen.

* De vragenlijst van de Veiligheidsmonitor 2021 is vernieuwd. Om de cijfers van 2021 te kunnen vergelijken met voorgaande jaren zijn (waar mogelijk) de cijfers van 2013 t/m 2019 omgerekend zoals door het CBS aangegeven.

Bron: Veiligheidsmonitor

Disciplinaire onderzoeken

Disciplinaire onderzoeken zijn interne onderzoeken die uitgevoerd worden omdat er een vermoeden is van gepleegd plichtsverzuim door politieambtenaren. In vergelijking met 2020 zijn er in 2021 minder disciplinaire onderzoeken uitgevoerd.

530 461 401
 2019 2020 2021

Bron: Jaarverantwoordingen politie 2019, 2020, 2021

Drie meestvoorkomende overtredingen die tot disciplinaire maatregelen leiden (2021)

In 2021 viel ruim driekwart van de opgelegde disciplinaire maatregelen binnen deze drie categorieën.

- Misbruik bedrijfsmiddelen en overtreding interne regels: 28,0%
- Lekken, misbruiken en/of achterhouden van informatie: 25,0%
- Ongepaste gedragingen in privéfeer: 23,0%

Bron: Jaarverantwoordingen politie 2021

Ontvangen klachten

10.332 13.326 14.270
 klachten in 2019 klachten in 2020 klachten in 2021

Burgers kunnen een klacht indienen over het optreden van politiegagenten. De klachtbehandeling door de politie is gericht op het herstel van vertrouwen van burgers in de politie, op het leren van klachten en op imagoverbetering. De afgelopen jaren is er een toename van het aantal klachten ten aanzien van de politie. Kanteekening: niet alle klachten zijn ontvankelijk en zullen dus ook niet allemaal door de politie in behandeling worden genomen.

Bron: Jaarverantwoordingen politie 2019, 2020, 2021

Drie meestvoorkomende klachten (2021)

De meeste ontvangen klachten in 2021 van burgers over de politie hadden betrekking op bejegening/ houding/ gedrag (23% van het totaal), gevolgd door geen/ onvoldoende actie (11%) en onjuiste actie (11%). Ook in 2020 waren dit de meest prominente klachtenrubrieken.

Bejegening/ houding/ gedrag: 3.331
 Geen/ onvoldoende actie: 1.613
 Onjuiste actie: 1.508

Bron: Jaarverantwoordingen politie 2021

De toerusting van de politieorganisatie

Uitgaven ministerie van Justitie en Veiligheid (waarvan deel naar de politie)*

€12,4 miljard €12,6 miljard €12,7 miljard €13,2 miljard €13,1 miljard €12,8 miljard €13,7 miljard €14,4 miljard €15,0 miljard
 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022

4 miljard 5 miljard 6 miljard 7 miljard

20% 40% 39% 40% 45% 45% 45% 43% 43%
 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021

€5,0 miljard €5,0 miljard €4,9 miljard €5,3 miljard €5,9 miljard €5,7 miljard €6,1 miljard €6,2 miljard €6,4 miljard

■ Totale uitgaven van Justitie en Veiligheid ■ Uitgaven aan politie

Additional middelen:
 Veiligheid: € 300 miljoen
 Ondermijning: € 454 miljoen
 Coalitieakkoord: € 300 miljoen

*Dit is de bijdrage aan de politie onder artikel 91.2 van de begroting van het ministerie van Justitie en Veiligheid (niet heel artikel 91.2)

Bron: Kamerbrief bestrijding georganiseerde criminaliteit, Jaarverslag 2013-2021, Vijfde en Veiligheids Rijksgroting 2022

De afgelopen jaren gaat bijna de helft van de uitgaven van het ministerie van Justitie en Veiligheid naar de politie. In 2021 ging 6,4 miljard euro, 43% van de uitgaven van het ministerie van Justitie en Veiligheid naar de Nationale Politie. In de begroting van 2022 is een soortgelijke opbouw berekend.

Het geld dat de politie jaarlijks ter beschikking staat, is sinds de start van de Nationale Politie sterk toegenomen. Deze toename wordt de komende jaren ook bestendig. Deze te zien in de begroting. Vanaf 2022 is er extra geld voor ondermijning en veiligheid beschikbaar. Hiervan zal een deel ten goede komen aan de politie.

Verdeling uitgaven van de politie

21,9% 22,1% 23,4%
 2020 2021 2022

78,1% 77,9% 76,6%

Het merendeel van het politiebudget wordt uitgegeven aan vaste kosten voor personeel en materieel, in een stabiele verhouding. Materiële kosten bestaan onder andere uit kosten voor de fysieke politiegebouwen, vervoersmiddelen en ICT. Personeelskosten uit kosten voor salaris, opleiding en vorming, inhuur en mutaties personeelsvoorziening. De begroting van 2022 beoogt een verschuiving ten gunste van de materiële uitgaven.

Bron: Jaarverantwoording politie 2020, 2021, Begroting en beheerplan politie 2022-2026

Bezettingsgraad operationeel personeel

2024-2025

Als gevolg van de intensivering van het kabinet Rutte III is de operationele formatie van de politie verder verhoogd. Deze stijging zet zich tevens verder voort. De noodzakelijke afbouw van de overbezetting die was ontstaan, is reeds omgebogen naar een duurzame stijging van de bezetting. Er is thans nog sprake van overbezetting, maar in 2024-2025 zal de formatie uiteindelijk gelijk zijn aan de bezetting.

Formatie = Bezetting

54.000 53.000 52.000 51.000 50.000 49.000 48.000 47.000 46.000
 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025

■ = Formatie ■ = Bezetting ■ = 2% Marge
 🦠 = Overbezetting 🦠 = Formatie en bezetting gelijk 🦠 = Onderbezetting

Bron: Jaarverantwoording politie (2013-2021) & Begroting en Beheerplan politie 2022-2026

Operationeel politiepersoneel in personeelscategorieën: bezetting

Om de indeling van het operationeel politiepersoneel te kunnen tonen worden de werksorten "opsporing" en "informatiefunctie" ingedeeld naar Landelijk Functiegebouw Nederlandse Politie (LNFP) functies en niet meer, zoals in eerdere communicatie wel het geval was, gedefinieerd volgens het Inrichtingsplan van 2012. Op deze wijze kan er inzicht worden geboden in hoeveel fte operationele politieambtenaren werkzaam zijn binnen deze werksorten.

Gebiedsgebonden Politie: 20.617
 Opsporing: 10.764
 Aspirant: 4.781
 Informatiefunctie: 3.977
 Overige operationele functies: 1.988
 Bevelsgr. 2.400
 Leiding: 1.025

Bron: politie (peildatum: 31-12-2021)

Bezetting Gebiedsgebonden Politie (GGP)

In veel teams is nog altijd sprake van onderbezetting, met name in de GGP in de basisteams (agenten die aanwezig zijn in de wijk en aanspreekbaar zijn voor de burger). Meer specifiek zit de onderbezetting voornamelijk bij het personeel dat belast is met incidentenafhandeling. Het zal waarschijnlijk nog enkele jaren duren voordat dit is hersteld.

1.220 fte overbezetting
 21.837 Formatie
 20.617 Bezetting

GGP

Personeel belast met incidentenafhandeling
 1.457 fte overbezetting
 15.206 Formatie
 13.749 Bezetting

Wijkagenten
 36 fte overbezetting
 3.567 Formatie
 3.605 Bezetting

Bron: politie (peildatum: 31-12-2021)

Verzuim

2021

5,6%

Ten opzichte van 2020 is het ziekteverzuim in 2021 nagenoeg stabiel gebleven. De dalende trend heeft in 2021 niet meer voortgezet. Met een verzuim van 5,6% blijft politie onder de norm van maximaal 5,9% ziekteverzuim.

Ziekteverzuim

5,7% 6,1% 6,8% 7,0% 7,0% 6,9% 6,3% 6,2% 5,5% 5,6% norm 2023
 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021

* Met ingang van 1 januari 2019 is de politie overgegaan op de berekening zoals het CBS die hanteert. In deze nieuwe methode wordt verzuim langer dan 104 weken niet meegenomen. Als gevolg daarvan wordt met ingang van 2019 een lager verzuimpercentage gehanteerd.

Bron: Jaarverantwoordingen politie

De ontwikkeling van de taakuitvoering en het werkaanbod

Reactietijd prio-1 meldingen 112

Het landelijk aantal prio 1-meldingen is in 2021 (totaal 284.909) licht gestegen ten opzichte van het totaal in 2020 (279.312). Dit aantal betreft de prio 1-meldingen dat via de regionale meldkamers zijn binnengekomen en waar inzet op is gepleegd. Bij 84% van het landelijk aantal prio 1-meldingen is de politie de afgelopen jaren binnen 15 minuten ter plaatse.

Percentage Prio-1-meldingen onder 15 min

84,0% 83,8% 84,0% 84,0% 84,5% 84,0%
 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021

Bron: data.politie.nl

Misdrijven

Geregistreerde misdrijven zijn strafbare feiten die zijn vastgesteld in het Wetboek van Strafrecht of in andere wetten en welke door de politie, of voor een klein aandeel de Koninklijke Marechaussee, worden vastgelegd in een proces-verbaal. Na een aantal jaar een afname te hebben gezien van het aantal geregistreerde misdrijven, is er nu sprake van meer stabiliteit. Kanteekening: misdrijven kunnen ook na het verstrijken van het jaar nog geregistreerd worden, waardoor de verwachting is dat het aantal geregistreerde misdrijven in 2020 en 2021 nog zal toenemen.

1.200.000 1.000.000 800.000 600.000 400.000 200.000 0
 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020* 2021*

* Voorlopige cijfers
 Bron: CBS Statline

Aangiften

In 2021 is het aantal aangiften gedaald ten opzichte van 2020. Sinds de oprichting van de Nationale Politie is een daling te zien in het aantal aangiften die de politie ontvangt.

Ook de criminaliteit is gedaald. Er is wel een stijging te zien in het aandeel internetaangiften. Dit is in 2021 gestegen van 5,6%, naar 5,0%. De eerder geconstateerde daling van internetaangiften was overigens deels te verklaren door de invoering in 2017 van de tweetraps-authenticatie. Dat heeft zich nu weer hersteld.

1.000.000 900.000 800.000 700.000 600.000 500.000 400.000 300.000 200.000 100.000 0
 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021

— Aangiften totaal — Waarvan internetaangiften

Bron: data.politie.nl

Geregistreerde verdachten

Geregistreerde verdachten zijn personen die door de politie worden geregistreerd wanneer een 'redelijk vermoeden van schuld' aan een misdrijf bestaat. Een persoon die binnen een jaar meer dan 1 keer wordt geregistreerd, wordt slechts 1 keer meegeteld. Een verdachte wordt geregistreerd in het jaar waarin het misdrijf is gepleegd. Kanteekening: verdachten kunnen ook na het verstrijken van het jaar nog geregistreerd worden, waardoor de verwachting is dat het aantal geregistreerde verdachten in 2020 en 2021 nog zal toenemen.

250.000 200.000 150.000 100.000 50.000 0
 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020* 2021*

Bron: CBS Statline

Ophelderspercentage

Het ophelderspercentage heeft het aantal misdrijven waarbij ten minste één verdachte bij de politie bekend is, ook al is deze voortvluchtig of ontakt hij/zij het strafbare feit te hebben gepleegd, gerelateerd tot het totaal aantal geregistreerde misdrijven. Een ophelderd misdrijf wordt geregistreerd in het jaar waarin het misdrijf is gepleegd. Kanteekening: misdrijven kunnen ook na het verstrijken van het jaar nog ophelderd worden, waardoor de verwachting is dat het ophelderspercentage in 2020 en 2021 nog zal toenemen.

26,2% 26,5% 25,4% 25,2% 26,1% 27,7% 28,2% 26,9% 24,6%
 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020* 2021*

* Voorlopige cijfers
 ** De hier gebruikte berekeningswijze van het CBS verschilt met de berekeningswijze van de politie; de politie telt een ophelderd misdrijf mee in het jaar dat het misdrijf is ophelderd.

Bron: CBS Statline